

Achtergrondnotitie tbv discussiebijeenkomsten over toekomst gemeente Waterland

16 april 2019

Informatie voor u als inwoner bij de
discussiebijeenkomsten in de kernen.

Inhoud

Inhoud	1
1. Inleiding.....	3
1.1 Doel achtergrondnotitie	3
2. Waarom deze discussie over de (bestuurlijke) toekomst van onze gemeente?	4
3. Hoe zijn reacties van omliggende gemeenten?	4
4. Keuze: zelfstandig blijven of bestuurlijk fuseren?	6
4.1 Wat willen we ophalen bij de discussiebijeenkomst?.....	6
4.2 Uitleg vier vraagstukken die we voorleggen	6
5. Wat gaan we doen met uw input?.....	10
6. Tot slot	10

1. Inleiding

In het coalitieakkoord van 2018-2022 is opgenomen dat de gemeenteraad uiterlijk in 2020 een besluit neemt over de toekomst van de gemeente Waterland. De belangrijke vraag is daarbij of gemeente Waterland zelfstandig blijft of gaat fuseren.

Om ervoor te zorgen dat de gemeenteraad een weloverwogen besluit kan nemen, zijn we al een tijd aan de slag met de voorbereidingen. Zo zijn er argumentenkaarten opgesteld waarin de voors en tegens van fuseren of zelfstandig blijven zijn opgenomen en hebben er gesprekken met omliggende gemeenten plaatsgevonden. Zij hebben reactie op ons proces gegeven. Met al deze informatie gaan we nu met u in gesprek tijdens 7 discussiebijeenkomsten.

Alle verzamelde input moet eind 2019 leiden tot een besluit door de gemeenteraad over de toekomst van Waterland.

1.1 Doel achtergrondnotitie

Het doel van deze achtergrondnotitie is:

- u te informeren over proces van besluitvorming
- u te informeren over de opties met de bijbehorende argumenten voor en tegen
- u te informeren over standpunten van buurgemeenten
- u te informeren hoe u mee kunt denken over de bestuurlijke toekomst.

Leeswijzer

Hieronder vindt u informatie over het waarom van deze discussies en welke opties we aan u voorleggen. Daarnaast benoemen we de reacties van de omliggende gemeenten. Vervolgens geven we aan hoe u mee kunt doen tijdens de debatbijeenkomsten en wat we met uw inbreng gaan doen. We maken tijdens de discussiebijeenkomsten gebruik van de opgestelde argumentenkaarten (zie bijlagen).

N.B.: het is handig dat u deze achtergrondinformatie leest voorafgaande aan de discussiebijeenkomst die u bezoekt. Maar we hebben de discussiebijeenkomsten zo ingericht dat u ook zonder deze achtergrondinformatie kunt meedoen tijdens de bijeenkomsten!

2. Waarom deze discussie over de (bestuurlijke) toekomst van onze gemeente?

Uit eerder (bestuurskracht)onderzoek blijkt dat inwoners, bedrijven en instellingen een krachtige gemeente wensen met een heldere visie. Een gemeente die de regie neemt en houdt om samen aan de toekomst van Waterland te werken. Ook medewerkers hebben aangegeven tegen knelpunten aan te lopen voor wat betreft kwetsbaarheid door de toename van het aantal taken en de toenemende complexiteit daarvan. Vraagstukken als de energietransitie, de omgevingswet en de decentralisaties in de zorg vragen onze bestuurskracht in aandacht en expertise.

Bovendien spelen regionale ontwikkelingen een rol. De provincie Noord-Holland en ook individuele gemeenten in de regio dringen aan op een standpunt van gemeente Waterland over bestuurlijke samenwerking. Omliggende gemeenten zijn bestuurlijk in beweging en keuzes van buurgemeenten hebben invloed op Waterland.

Waterland wil, gelet op de bestuurlijke ontwikkelingen in de omgeving, zelf aan het stuur blijven en een eigen koers bepalen over de toekomst. Dat is de reden om te kijken hoe we het beste de bestuurlijke en ambtelijke slagkracht blijven behouden.

De belangrijke vraag daarbij is of gemeente Waterland dit zelfstandig blijft doen door eigen versterking en ontwikkeling (organisatieontwikkeling, uitbouw samenwerkingen) of dat een fusie nodig is voor de gewenste bestuurlijke en ambtelijke slagkracht.

Uiteindelijk voeren we deze discussie over onze toekomst dus om onze huidige taken en taken die op ons afkomen TOEKOMSTBESTENDIG te kunnen blijven uitvoeren voor u als inwoner!

3. Hoe zijn reacties van omliggende gemeenten?

Als onderdeel van het proces is aan alle omliggende gemeenten gevraagd om hun gezichtspunten over de bestuurlijke toekomst van Waterland met ons te delen.

Samengevat komen de recente reacties (maart 2019) op het volgende neer:

Edam-Volendam	<ul style="list-style-type: none"> • Edam-Volendam blijft graag in gesprek met Waterland. • Zodra ontwikkelingen in Waterland of Landsmeer daartoe aanleiding geven, zal Edam-Volendam opnieuw in gesprek gaan over deze ontwikkelingen. • Geen belangstelling voor een bestuurlijke fusie met Purmerend / Beemster en Oostzaan/ Wormerland
Amsterdam	<ul style="list-style-type: none"> • Amsterdam en ook de (metropool)regio heeft belang bij sterke gemeenten die inwoners goede voorzieningen en dienstverlening kunnen bieden. En die in staat zijn de groene kwaliteiten van het gebied te behouden en te versterken. • Amsterdam ziet geen aanleiding claims of druk op het proces te leggen. • Een combinatie van de gemeenten Landsmeer, Waterland en Edam-Volendam zou alleszins een aanvaardbare optie zijn.
Purmerend/Beemster	<ul style="list-style-type: none"> • Beemster inventariseert of er omliggende gemeenten zijn die bij de fusie aan wil haken. • Purmerend zal niet zelf het initiatief nemen richting omliggende gemeenten met de vraag over fusie omdat de noodzaak er niet is voor Purmerend. Purmerend staat open voor vragen van andere gemeenten.
Oostzaan/Wormerland	<ul style="list-style-type: none"> • Oostzaan en Wormerland geloven in de kracht van kleine gemeenten en behoud van zelfstandigheid. • Zij werken graag samen met de partijen die er in onze regio per thema toe doen. • De deur staat open voor een ambtelijke fusie.
Landsmeer	<ul style="list-style-type: none"> • Het college van Landsmeer wenst een bestuurlijke fusie met Waterland en Edam-Volendam. • Zodra ontwikkelingen in Waterland daartoe aanleiding geven, zal Landsmeer in gesprek gaan over deze ontwikkelingen, ook in relatie tot Edam-Volendam.
Zaanstad	<ul style="list-style-type: none"> • Zaanstad heeft behoefte aan krachtige regionale partners die samen de opgaven van Zaanstreek-Waterland en de Metropoolregio Amsterdam op kunnen pakken. • Advies om tot een bestuurlijke fusie te komen. Zelfstandig blijven en ambtelijk samenwerken bieden onvoldoende basis voor regionale bestuurskacht. • Een sterke landelijke Waterlandse gemeente zou goed ingevuld kunnen worden door bestuurlijke fusie met Edam-Volendam en Landsmeer.

De volledige reacties kunt u lezen op onze website www.waterland.nl of via de link : <https://www.waterland.nl/project/bestuurlijke-toekomst-waterland>

Aangezien onze gemeente direct gelegen is aan landelijk Noord Amsterdam is tevens met de centrale dorpenraad landelijk Noord (Ransdorp, Durgerdam, Zunderdorp, Holysloot en Schellingwoude) gesproken over ons proces. Dit gesprek had een informeel karakter.

Bevindingen naar aanleiding van de reacties

Gezien de binnengekomen reacties op 1 maart 2019 en op basis van de gesprekken die hebben plaatsgevonden lijken er op dit moment drie belangrijke conclusies te kunnen worden getrokken:

- A. Door het fusieproces Beemster/Purmerend is aansluiting bij hun huidige fusieplan geen optie. Overigens blijft aansluiting op latere termijn wel mogelijk.
- B. Ambtelijk fuseren ligt niet voor de hand nu de direct aansluitende gemeenten (Landsmeer, Edam/Volendam en Amsterdam) deze optie uitsluiten.
- C. Bij een eventuele keuze voor een bestuurlijke fusie blijven er vijf reële opties over. Andere opties worden door de desbetreffende gemeenten zelf uitgesloten.

De vijf opties bij een bestuurlijke fusie zijn:

- 1) fuseren met Landsmeer
- 2) fuseren met Edam-Volendam
- 3) fuseren met Edam-Volendam & Landsmeer
- 4) fuseren met Amsterdam
- 5) (op wat langere termijn) fuseren met Purmerend/Beemster

4. Keuze: zelfstandig blijven of bestuurlijk fuseren?

De centrale vraag bij de discussie over de bestuurlijke toekomst is:

Blijven we zelfstandig of gaan we bestuurlijk fuseren?

4.1 Wat willen we ophalen bij de discussiebijeenkomst?

De discussievraagstukken die we u tijdens de discussiebijeenkomst gaan voorleggen zijn:

1. Met welke (rand)voorwaarden en aandachtspunten moet de gemeente Waterland in elk geval rekening houden bij het nemen van een besluit over de bestuurlijke toekomst?
2. Wilt u dat de gemeente Waterland zelfstandig blijft of gaat fuseren of heeft u geen voorkeur? En waarom?
3. Welke buurgemeenten wilt u als mogelijke fusiepartners in geval van een bestuurlijke fusie? En welke niet?

4.2 Uitleg vier vraagstukken die we voorleggen

Ad 1 Welke randvoorwaarden /aandachtspunten ?

We laten u eerst nadenken over de vraag: Waarmee moet gemeente Waterland rekening houden bij een besluit over de bestuurlijke toekomst? Daarbij willen we graag uw (rand)voorwaarden en aandachtspunten horen (bv dienstverlening of voorzieningen). De kernraden hebben hierbij ook een discussievraagstuk ingebracht waarover we graag uw mening horen.

Discussievraagstukken en stellingen per kern

Zowel bij zelfstandig blijven als bij fuseren spelen onze kernen, en de specifieke zaken die spelen in een kern, een belangrijke rol. De discussiebijeenkomsten organiseren wij in samenwerking met de kernraden. Wij hebben hen uitgenodigd een discussievraagstuk toe te voegen aan de discussiebijeenkomst, dat kenmerkend is voor de kern. Voor dit discussievraagstuk maken we ruimte in het programma. Ook zijn er door de kernraden stellingen aangeleverd die tijdens de discussiebijeenkomst worden voorgelegd aan de inwoners.

De discussievraagstukken en de stellingen per kern zijn:

Marken	Bouwen, aandacht voor starters, anderzijds voor ouderen die hulp nodig hebben (realisatie van een zorg accommodatie).
<i>Stellingen Marken</i>	<ol style="list-style-type: none">1. <i>Een fusie is een kans om te komen tot een beter woonbeleid voor Marken</i>2. <i>Een bestuurlijke fusie bedreigt de belangen van kleine kernen zoals Marken</i>3. <i>Een verdeling van de dorpskernen van de Gemeente Waterland over verschillende gemeenten lijkt ons bij een fusie een goede optie.</i>
Broek in Waterland	Hoe kunnen we de belangen van een kleine kern (zoals Broek) waarborgen indien er besloten wordt tot een fusie en wat is daarbij dan de rol van de kernraad/-raden? Hoe is dit een kans voor democratische vernieuwing?
<i>Stellingen Broek in Waterland</i>	<ol style="list-style-type: none">1. <i>Een bestuurlijke fusie bedreigt de belangen van kleine kernen zoals Broek in Waterland</i>2. <i>Een bestuurlijke fusie is een kans om democratische vernieuwing uit te bouwen</i>3. <i>Bij een bestuurlijke fusie moeten dorps- en kernraden belangrijker worden</i>
Ilpendam / Watergang	Angst voor het ontstaan van grotere afstand tot het bestuur in een grotere gemeente. De vraag of het eventueel samengaan van de gehele gemeente met een andere, beter is voor sommige kernen dan opsplitsing van de gemeente gevolgd door maatwerk bij herindeling voor individuele kernen.
<i>Stellingen Ilpendam/Watergang</i>	<ol style="list-style-type: none">1. <i>De afstand tussen het gemeentebestuur en inwoners zal de meeste inwoners van Ilpendam worst wezen</i>2. <i>Een bestuurlijke fusie vraagt om kernraden</i>

	<p><i>met meer bevoegdheden</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. <i>Een bestuurlijke fusie bedreigt de belangen van kleien kernen zoals IJpendam</i> 4. <i>Een korte afstand tussen inwoners en bestuur geeft risico's op vriendjespolitiek</i> 5. <i>Een verdeling van de dorpskernen van de Gemeente Waterland over verschillende gemeenten lijkt ons bij een fusie een goede optie.</i>
Monnickendam/Katwoude/Overleek/Purmer	<p>-Welke garantie is er dat de gemeentelijke lasten niet omhoog gaan door de fusie.</p> <p>-De aansluiting van Monnickendam inclusief het Galgeriet op de N247 moet prioriteit krijgen bij de nieuw te vormen gemeente.</p> <p>Katwoude:</p> <p>- Hoe denkt de gemeente zijn landelijk karakter te behouden bij een eventuele fusie met een buurgemeente die stedelijke ambities heeft?</p>
<p><i>Stellingen</i></p> <p><i>Monnickendam/Katwoude/Overleek/Purmer</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Gemeentelijke lasten (OZB, riool-, afvalstoffenheffing) van huishoudens in Waterland mogen stijgen als dit leidt tot betere publieke voorzieningen</i> 2. <i>Een fusie vergroot de kans dat Monnickendam inclusief het Galgeriet snel aansluit op de N247</i> 3. <i>Een fusie bedreigt het landelijke karakter van Katwoude</i> 4. <i>Bouwen in landelijkgebied is taboe</i>
Zuiderwoude/ Uitdam	Handhaving van het bestemmingsplan voor Europarcs 'de poort van Amsterdam' door de gemeente
<i>Stellingen Zuiderwoude / Uitdam</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Een bestuurlijke fusie leidt tot grotere bestuurskracht en daarmee behoud van eigen identiteit en lokaal belang van de kern.</i> 2. <i>Een bestuurlijke fusie leidt tot verlies van eigen identiteit en lokaal belang van de kern.</i> 3. <i>Een verdeling van de dorpskernen van de Gemeente Waterland over verschillende gemeenten lijkt ons bij een fusie een goede optie.</i>
Ondernemend Waterland	Hoe behouden we de eigen identiteit van Waterland?

<i>Stellingen Ondernemend Waterland</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Een fusie zal het economisch beleid van de lokale overheid versterken. Daar profiteren Waterlandse ondernemers van.</i> 2. <i>Een fusie bedreigt de identiteit van de kernen. Dat is een bedreiging voor ondernemers die vooral een lokale markt hebben.</i>
---	---

Ad 2 Zelfstandig blijven of fuseren?

In de eerdere fases is gekeken naar drie opties, te weten: zelfstandig blijven, ambtelijk fuseren of bestuurlijk fuseren.

Voor het voeren van een helder debat met u leggen wij twee van deze drie opties aan u voor, te weten:

1. Zelfstandig blijven

Bij deze optie blijft gemeente Waterland, onder eigen verantwoordelijkheid, de gemeentelijke taken uitvoeren. Zelfstandig blijven betekent dat we ervoor (moeten) zorgen dat onze organisatie zich verder toekomstgericht blijft (door)ontwikkelen (organisatieontwikkeling, uitbouw samenwerkingen) om ook de taken die op ons afkomen te kunnen blijven uitvoeren.

2. Bestuurlijke fusie

Bij deze optie fuseert gemeente Waterland met één of meer buurgemeenten zodat een grotere gemeente ontstaat. Bij bestuurlijke fusie zorgen we voor de gewenste bestuurlijke en ambtelijke (regionale) slagkracht.

Voor wat betreft de optie ambtelijke fuseren bestaan er, gelezen de reacties van de direct omliggende gemeenten (Landsmeer, Edam/Volendam en Amsterdam) en onze bevindingen naar aanleiding van de reacties (zie hoofdstuk 3), onvoldoende aanknopingspunten om dit als een realistische optie te beschouwen. Omdat in het eerdere proces drie opties zijn uitgewerkt hebben we voor de volledigheid ook de Argumentenkaart ambtelijke fusie bij dit achtergrondstuk gevoegd

De voors en tegens van de twee hoofdopties bestuurlijk fuseren of zelfstandig blijven staan beschreven in de Argumentenkaarten. De argumenten zijn dus (grotendeels) bekend. Maar wij zijn met name benieuwd welke argumenten u in het bijzonder aanspreken.

Het kan natuurlijk zijn dat u geen voorkeur heeft om zelfstandig te blijven of te fuseren. Tijdens de discussiebijeenkomsten kunt u dit ook aangeven.

Ad 3 Fuseren: zo ja, met wie?

Wanneer we besluiten om te gaan fuseren is de vraag met welke gemeente(n). We willen graag van u weten of, en zo ja, welke voorkeur u heeft voor een mogelijke fusiepartner.

5. Wat gaan we doen met uw input?

De input die is opgehaald tijdens het de discussiebijeenkomsten wordt gebundeld met de online reacties. Al deze input vormt voor het college de basis voor het bepalen van een concept-standpunt.

Verdere planning:

September 2019

Tijdens een bijeenkomst met inwoners wordt het conceptstandpunt van het college toegelicht en besproken. Het gesprek met inwoners over het college standpunt kan nog leiden tot bijstelling hiervan.

Oktober 2019

Het college stelt op basis van haar standpunt een raadsvoorstel op voor besluitvorming richting gemeenteraad.

December 2019

De gemeenteraad neemt een definitief besluit over de bestuurlijke toekomst van Waterland.

6. Tot slot

Wij vinden het erg belangrijk wat de inwoners van Waterland vinden. Wij hopen dan ook op mooie discussiebijeenkomsten waarin we, met respect voor elkaars meningen en standpunten, in gesprek gaan over wat ons allemaal aangaat: de toekomst van Waterland!

Bijlage

1. Argumentenkaart maximale zelfstandigheid
2. Argumentenkaart bestuurlijke fusie
3. Argumentenkaart ambtelijke fusie